

альтернативи; оцінка і вибір раціональних варіантів ідей; вибір оптимального варіанта.

Література

1. Гончаров С. М. Креативні методи навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу : навч.-метод. посіб. / [С. М. Гончаров, Т. А. Костюкова, О. М. Губницька та ін.] ; за заг. ред. проф. С. М. Гончарова. – Рівне : ІГУВГП. 2007. – 116 с.

УДК: 372.881.116.12

ВОВКАНИЧ В., ХОМА О. М.
Мукачівський державний університет

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ

Обов'язковим компонентом системи початкової літературної освіти молодшого школяра є творча діяльність. Учні беруть участь у посильній роботі над аналізом твору, який організовується вчителем на уроках класного і позакласного читання, в позаурочний час. Вона передбачає роботу як з урахуванням прочитаного, так і власне авторську творчість.

У Державному стандарті початкової загальної освіти галузі «Мови і літератури» зазначено, що в процесі навчання літературного читання відбувається становлення і розвиток якостей дитини-читача, здатної до самостійної читацької, творчої діяльності; здійснюється її мовленнєвий, літературний, інтелектуальний розвиток; формуються морально-естетичні уявлення і поняття, збагачуються почуття, виховується любов до мистецтва слова, потреба в систематичному читанні [1].

На сучасному етапі розвитку початкової освіти дослідженням цієї проблеми займається низка науковців (М. Захарійчук, О. Митник, В. Науменко, О. Савченко та інш.). Відтак, О. Савченко розроблено типи і структуру уроку читання; прийоми розвитку творчої діяльності учнів на уроках літературного читання [3]. В. Науменко запропоновано інноваційні підходи до розвитку літературної творчості молодших школярів. «У центрі уваги на уроці буде дитина, яка навчається осмислювати художній твір як мистецтво слова» [2, с.8].

Для стимулювання творчих здібностей пропонується використовувати такі види завдань: словесне малювання; графічне ілюстрування; творчий переказ; читання за ролями; інсценізація; колективне та індивідуальне складання з допомогою учителя казок, віршів, лічилок, загадок тощо.

Вивчення нами означеної проблеми дало можливість з'ясувати особливості застосування різних прийомів для розвитку в учнів літературної творчості. Наприклад, у 2 класі на основі прочитаного вони виконують низку завдань на розвиток репродуктивної і творчої уяви, ілюструють художні образи малюнками, з допомогою вчителя складають словесні малюнки, паспорт літературного твору та інш. У 3 класі на новому літературному матеріалі продовжується залучення учнів до тих видів творчих завдань, які виконувались у 2 класі, але з ускладненнями. Зокрема, колективно, у групі, індивідуально діти складають сенкани, казки, есе, пишуть творчі перекази. У 4 класі

рекомендовано використовувати словесне малювання та ілюстрування прочитаного, творчий переказ, інсценізацію, складання казок, створення асоціативного куща тощо.

Спостереження за уроками літературного читання, проведення їх дало можливість визначити й інші прийоми розвитку творчих здібностей учнів: доповнення окремих речень ознаками предметів, порівняннями; самостійне доповнення тексту описами предметів, про які розповідається, продовження змісту текстів, перебудова тексту за завданням, складання сенканів тощо. Нами з'ясовано, що під час навчання літературного читання, молодші школярі ознайомлюються з творами художньої літератури різних за жанрами, опановують практичні вміння впізнавати, практично розрізняти їх: казка (народна і літературна), оповідання, повість, байка, малі фольклорні форми (загадка, прислів'я); ігровий фольклор (скоромовка, лічилка, календарно-обрядова поезія тощо). Нами узагальнено методичні прийоми щодо розвитку літературної творчості молодших школярів. Окремі з них:

1.Словесне малювання до окремих епізодів твору, складання літературного паспорта персонажа.

2.Уявлення себе режисером і складання відеопрезентації за змістом прочитаного.

3.Доповнення окремих речень ознаками предметів, порівняннями.

4.Продовження змісту текстів на власний розсуд (власна кінцівка).

5.Творчий переказ прочитаного (зі зміною дійової особи, місця події, з вигаданим описом пейзажу, описом зовнішності людей).

6.Складання асоціативного куща, сенкану, розповіді за аналогією.

7.Продукування діалогів, написання уявного діалогу, який міг би відбуватися між двома героями твору.

8. «Живі малюнки» (один учень читає, інший мімікою ілюструє почуте).

9.Складання розповіді про подальше життя героя, якби він став нашим сучасником.

10.Складання монологічних розповідей за малюнками, за опорними словами.

У процесі дослідження нами розроблено конспекти уроків літературного читання із різними творчими завданнями. Ми акцентували увагу на тому, що художня література як словесний вид мистецтва є важливим засобом формування й розвитку особистості дитини, її світогляду, прилучення до духовних, моральних, естетичних цінностей. Вона виконує комунікативно-естетичну функцію, впливає на розвиток емоційно-чуттєвої сфери дитини, образного мислення, творчої уяви, збагачує її духовним, творчим досвідом. З'ясовано, що розвиткові літературної творчості передують кількаразове читання тексту, смисловий, структурний, художній його аналіз.

Отже, розвиток літературної творчості є необхідною умовою формування літературної компетентності. Засвоєння школярами літературних форм, їх жанрових особливостей організовується з урахуванням пізнавальних можливостей дітей. Під час роботи над змістом художніх творів увага учнів

привертається до того, що перед ними не тільки цікаві пізнавальні тексти, а саме твори словесного мистецтва, що стимулюють до творчості.

Література

1. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2011. – №7. – С. 1– 17.
2. Науменко В. Художній твір як мистецтво слова / В.Науменко // Учитель початкової школи. – 2014. – №4. – С. 8-12.
3. Савченко О. Розвиток творчої діяльності учнів на уроках літературного читання / О. Савченко // Початкова школа. – 2016. – №8. – С. 10 –15.

УДК373.3.091.33-027.22:793/796

ВОШКОВЦ А. І., ЛАЛАК Н. В.
Мукачівський державний університет

ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

Сучасний етап розвитку суспільства висуває нові вимоги до організації освіти. Першочерговим завданням нової української школи є не організація передачі знань школярам, а процес формування у них компетентностей. Як зазначав В. Сухомлинський, накопичення знань само собою не означає впливу їх на особистість дитини. Лише, якщо учень навчиться використовувати ці знання на практиці, якщо вони стануть основою його духовного життя, їх можна вважати основою розумового виховання дитини.

Головною метою навчально-виховного процесу педагог вважав всебічний розвиток особистості. Одним із основних його положень у системі поглядів на сутність навчально-виховного процесу є положення про неповторність кожної дитини. В. Сухомлинський зазначав, що нема нездібних і бездарних дітей, слід поважати в кожному учневі людину, виявляти до нього гуманне ставлення – це означає насамперед розкрити в дитині людську неповторність. Перед сучасними педагогами постає ряд запитань: «Що робити з дітьми, які мають знижену здатність до навчання? Як вчити й виховувати таких дітей?» [5, с.7]. Упоратися із цим завданням можна, на думку В. Сухомлинського, лише за умови використання для навчання й виховання таких дітей тонкого й індивідуального підходу. Цінною для нашого дослідження є думка педагога: «Через казку, фантазію та гру – вірна дорога до серця дитини» [5, с.8].

Ефективність ігрової діяльності в тому, що вона організовує, виховує творчу дитину. У пошуках методики навчання, яка б дала змогу прилучити дітей до активної творчої діяльності, варто звернутися до дидактичної гри. Дидактичні ігри – це ігри, що входять безпосередньо до структури уроку й сприяють засвоєнню, поглибленню й закріпленню навчального матеріалу та є засобом загального розвитку особистості. Видами дидактичних ігор є сюжетно-рольові ігри, ігри-вправи, ігри-драматизації, ігри-конструювання.

Різновидом сюжетно-рольових ігор є театралізовані ігри, які існують із давніх-давен. Заохочуючи дітей до театралізованих ігор, учитель розвиває їх пам'ять, творче мислення, стимулює творчу уяву, фантазію. Такі ігри приносять

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>